

Biblioteki w Porto - relacja ze stażu zawodowego w ramach programu Erasmus+

Barbara Mleko, Aleksandra Więk

Biblioteka Główna Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie

Streszczenie

W artykule omówiono system obsługi bibliotecznej Uniwersytetu w Porto (Portugalia) oraz funkcjonowanie uniwersyteckiej Biblioteki Wydziału Nauk Humanistycznych. Przybliżono również historię i działalność bibliotek publicznych w Porto: Miejskiej Biblioteki Publicznej oraz Miejskiej Biblioteki Almeida Garrett.

Słowa kluczowe

Uniwersytet w Porto, Biblioteka Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Porto, Miejska Biblioteka Publiczna w Porto, Miejska Biblioteka Almeida Garrett, Porto

W roku akademickim 2016/2017 bibliotekarze Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie mieli możliwość odbycia stażu zawodowego w ramach programu Erasmus+ w bibliotece Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Porto. Program stażu wzbogacony został o zapoznanie się z działalnością miejskich bibliotek publicznych.

Leżące nad Oceanem Atlantyckim, u ujścia rzeki Duero Porto jest drugim co do wielkości miastem w Portugalii, gospodarczą i kulturową stolicą północy kraju. Nazwa miasta ma rodowód starożytny i wywodzi się od zasadniczej funkcji, jaką pełniła ówczesna osada, czyli portu. Natomiast jego historia sięga V w., kiedy to na lewym brzegu Duero Rzymianie założyli kolonie handlowe Portus i Cale. Historyczne centrum Porto - założone w średniowieczu (razem z nadmorską dzielnicą Ribeirą) - wpisano w 1996 r. na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturalnego i Przyrodniczego UNESCO. W 2001 r. miasto zostało wybrane Europejską Stolicą Kultury.

Wśród wielu przyciągających turystów miejsc, jak m.in. swoisty symbol Porto - most Ponte Dom Luis I, Katedra Sé z XII w., ozdobiona azulejos stacja kolejowa São Bento czy słynąca z produkcji porto dzielnica Vila Nova de Gaia, znajdują się także te związane z książką. Jednym z nich jest Livraria Lello - XIX-wieczna księgarnia, zaliczana do najpiękniejszych na świecie, której neogotyckie wnętrza były podobno inspiracją dla J. K. Rowling w kreowaniu świata znanego z *Harry'ego Pottera*.

Zdj. 1, 2. Livraria Lello. Fot. A. Więk.

Uniwersytet w Porto (Universidade do Porto) został oficjalnie otwarty 22 marca 1911 r., jednak początki jego rozwoju sięgają XVIII wieku - kiedy to w 1762 r. utworzona została przez Józefa I Reformatora da Aula de Náutica - szkoła marynarska. Współczesny Wydział Sztuk Pięknych ma swoje początki w założonej w 1779 r. szkole rysunku Aula de Debuxo e Desenho, a w 1825 r. otworzono pierwszą szkołę medyczną w Porto - Real Escola de Cirurgia. W 1911 r. nastąpiła integracja wcześniejszych odrębnych szkół wyższych w ramach Uniwersytetu oraz tworzenie nowych wydziałów. W 1915 r. założony został Wydział Techniczny (od 1926 Wydział Inżynierii), w 1919 r. Wydział Literatury, a w 1925 r. Wydział Farmacji.

W okresie Estado Novo (tzw. Nowe Państwo), rozwój Uniwersytetu został podporządkowany autorytarnemu reżimowi politycznemu, który obowiązywał w Portugalii w latach 1926-1974. W roku 1928 zamknięto Wydział Literatury, otwarto go ponownie dopiero w 1961 r. Od podstaw utworzony został wtedy jedynie Wydział Ekonomii (w 1953 r.). Po rewolucji goździków i upadku reżimu w 1974 r., Uniwersytet ponownie wkroczył na drogę rozwoju. Do istniejących sześciu wydziałów dołączyło osiem kolejnych, rozproszonych w trzech centrach, które nadały aktualny kształt kampusowi uniwersyteckiemu: Instytut Nauk Biomedycznych Abila Salazara (1975), Wydział Sportu (1975), Wydział Psychologii i Edukacji (1977), Wydział Architektury (1979), Wydział Stomatologii (1989), Wydział Nauk o Żywności i Żywieniu (1992), Wydział Sztuk Pięknych (1992) i Wydział Prawa (1994). W 1988 r. powstała także podyplomowa Szkoła Zarządzania, w roku 2012 przemianowana na Porto Business School (Szkoła Biznesu w Porto).

Obecnie Uniwersytet w Porto jest największą w pełni zintegrowaną uczelnią w Portugalii z 14 wydziałami oraz Szkołą Biznesu. Oferuje 35 kierunków studiów pierwszego stopnia, 138 kierunków studiów drugiego stopnia i 91 kierunków studiów trzeciego stopnia. Uczelnia kształci ponad 30 000 studentów, z czego 3691 to studenci zagraniczni, zatrudnia około 4000 pracowników (w tym 2365 pracowników naukowych). Uniwersytet współpracuje z 730 instytucjami szkolnictwa wyższego z całego świata.

Kampus Uniwersytetu składa się z trzech centrów, rozproszonych po całym mieście: w centrum, w Aspreli (najbardziej na północ wysuniętej części miasta) i w rejonie Campo Alegre (na zachodnim brzegu rzeki Duero). Pomimo rozproszenia, poszczególne części uniwersytetu funkcjonują jako całość, często współpracując między sobą w ramach wspólnych projektów badawczych i szkoleniowych. Współpraca obejmuje dziesiątki jednostek badawczych, rozsianych po całym kampusie.

Zdj. 3. Gmach Uniwersytetu w Porto. Fot. A. Więk.

System obsługi bibliotecznej Uniwersytetu w Porto jest zdecentralizowany, budynki bibliotek są rozmieszczone w różnych częściach miasta, podobnie jak wydziały. Tworzony jest przez 16 bibliotek wydziałowych i instytutowych, których zbiory obejmują około 800 000 tytułów, zajmując powierzchnię ponad 20 000 m².

Wspólny dla wszystkich bibliotek jest system komputerowy - Aleph oraz katalog online, umożliwiający przeszukiwanie kolekcji wszystkich uniwersyteckich bibliotek oraz bibliotek poszczególnych jednostek i instytucji powiązanych z Uniwersytetem. Każdy student posiadający aktywną legitymację studencką, automatycznie jest uprawniony do korzystania z bibliotek systemu.

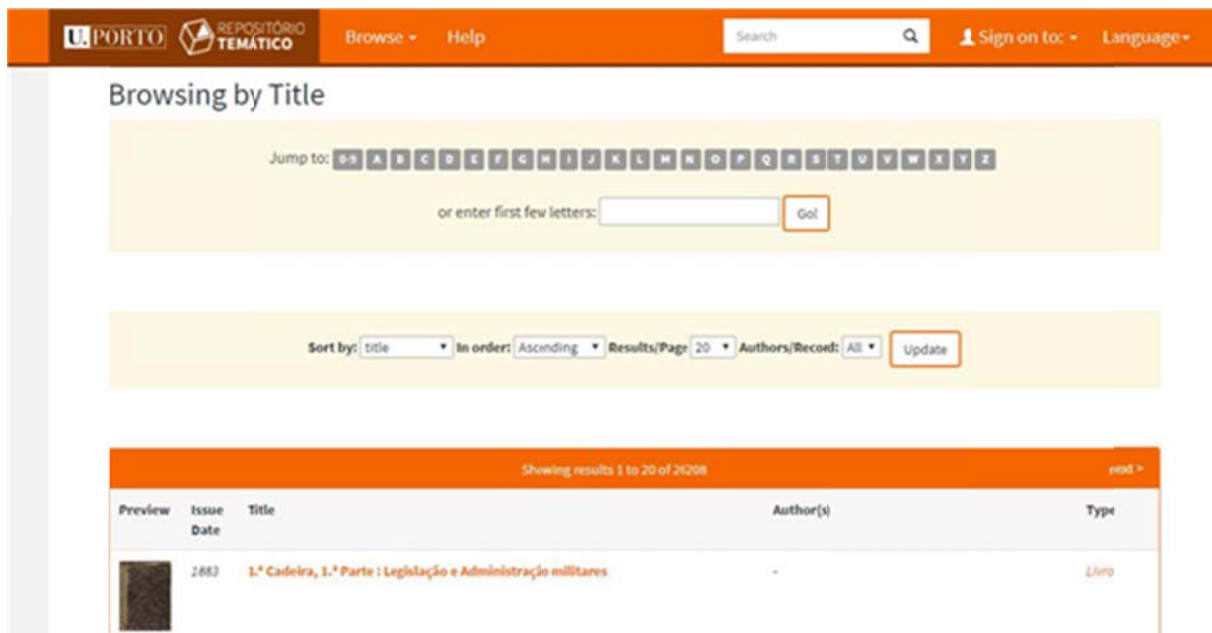
Tradycyjna praca bibliotek uniwersyteckich jest aktywnie wspierana przez usługi dostępne internetowo oraz zasoby cyfrowe. Za pomocą systemu UPdigital-Digital University (Uniwersytet Cyfrowy) Uniwersytet w Porto udostępnia katalogi i bazy danych, w których gromadzone są wszystkie informacje bibliograficzne, jak również cyfrowe biblioteki, repozytoria czy archiwa. Duży nacisk kładzie się także na oprogramowanie, zapewnianie pomocy technicznej, włączanie nowych zasobów oraz organizację i zarządzanie archiwami.

Przydatną funkcją jest zintegrowane wyszukiwanie, które pozwala z jednego miejsca przeszukiwać wszystkie zasoby elektroniczne dostępne na stronie systemu biblioteczno-informacyjnego Uniwersytetu, m.in. bazy danych, artykuły naukowe, e-booki, czasopisma naukowe, prace dyplomowe.

Repozytorium Uniwersytetu (Repositório da Universidade do Porto) działa od 2007 r., przechowuje i udostępnia twórczość naukową członków społeczności akademickiej i naukowej. Składają się na nie poszczególne instytucjonalne repozytoria tworzone na Wydziałach, a w pracę nad powstawaniem Repozytorium szczególnie zaangażowane są biblioteki uniwersyteckie. Repozytorium działa na platformie DSpace. Publikacje udostępniane w ramach Repozytorium Otwartego są objęte licencją Creative Commons, część publikacji dostępna jest w pełnym tekście i otwartym dostępie (Open Access). Repozytorium tematyczne przechowuje i udostępnia zasoby cyfrowe dotyczące określonej dziedziny bądź przeznaczone dla określonych odbiorców.

Uniwersyteckie Archiwum Cyfrowe (Arquivo Digital da Universidade do Porto) zapewnia dostęp do dokumentów wytwarzanych i systematycznie gromadzonych na Uniwersytecie przez organy władzy uniwersyteckiej oraz poszczególne jednostki badawcze i edukacyjne, jak również przez instytucje, które istniały jeszcze przed rozwojem szkolnictwa wyższego w Porto. Dostępne informacje - w formie metadanych opisowych i obiektów cyfrowych - są zorganizowane według organów wytwarzających, a wewnątrz nich według kolekcji. Archiwum składa się obecnie z ponad 20 000 dokumentów, z których większość jest w całości udostępniona publicznie. Najstarsze dokumenty, należące do Królewskiej Akademii Żeglugi i Handlu Miasta Porto, pochodzą z XVIII wieku, najnowsze mają zaledwie kilka lat.

Dokumenty udostępnione w cyfrowym Archiwum, począwszy od najstarszych akt Senatu i Zgromadzenia Uniwersyteckiego, poprzez dokumenty, które zachowały się z pierwszego Wydziału Literatury (1919-1928), aż do archiwum złożonego obecnie z ponad 5000 wycinków z prasy, zebranych w ciągu XX wieku, opisują wielowiekowe działania prowadzone przez Uniwersytet w Porto oraz instytucje go poprzedzające. Wyszukiwanie jest możliwe według daty, tytułu, autora, typologii informacyjnej lub tematu. Lista tematów jest przedmiotem systematycznej aktualizacji.

Zdj 4. Strona Uniwersyteckiego Archiwum Cyfrowego.

Źródło: <https://repositorio-tematico.up.pt/browse?type=title>.

Biblioteka Zbiorów Zabytkowych Uniwersytetu (Biblioteca do Fundo Antigo da Universidade do Porto) znajduje się w historycznym budynku Rektoratu. Przechowywane tu dokumenty pochodzą z wieków XVI-XX. Dostęp do nich jest ograniczony. Zbiór zabytkowy jest blisko związany z historią Uniwersytetu i jego wydziałów, szczególnie z Wydziałem Nauk Ścisłych. Sięga on swymi korzeniami bibliotek różnych szkół, które poprzedzały założenie Wydziału, a mianowicie Szkoły Żeglugi (1762), Szkoły Rysunku i Projektowania (1779), Królewskiej Akademii Żeglugi i Handlu (1803), Politechniki (1837) i wreszcie, od 1911 r. Uniwersytetu w Porto. W posiadaniu biblioteki znajduje się również blisko 2000 rycin, prac dawnych studentów, którzy uczęszczali na zajęcia z rysunku w Królewskiej Akademii Żeglugi i Handlu oraz na Politechnice. Część owych zbiorów jest już skatalogowana i dostępna do wglądu. Prace, które zostały zdigitalizowane na starej stronie Nauk Informatycznych są już dostępne w formie PDF w katalogu Zbiorów Zabytkowych Uniwersytetu w Porto.

Autorki odwiedziły **bibliotekę Wydziału Nauk Humanistycznych Uniwersytetu w Porto** (Biblioteca da Faculdade de Letras da Universidade do Porto), z której działalnością zapoznały się bliżej.

Biblioteka powstała w 1919 r. wraz z otwarciem Wydziału Literatury Uniwersytetu w Porto. Obecnie razem z Archiwum i Działem Publikacji tworzy wydziałowy System Dokumentacyjno-Informacyjny, który prowadzi działalność w zakresie projektowania, planowania, zarządzania, obróbki, rozpowszechniania oraz kontroli informacji i dokumentacji, jak również zarządzania platformą techniczną stanowiącą podstawę dla działań instytucji w celu wspierania nauczania, badań i twórczości kulturalnej w zakresie nauk społecznych, sztuki i nauk humanistycznych. Zatrudnionych jest w nim 20 pracowników.

Zbiory biblioteczne usytuowane są na 6 piętrach, na każdym z nich znajdują się pomieszczenia z wolnym dostępem do półek, mieszczące literaturę z określonych działów tematycznych. Czytelnie oferują ponad 300 miejsc do pracy indywidualnej z samoobsługowymi kserami. Na terenie Biblioteki znajdują się pomieszczenia zajmowane przez American Corners (Amerykańskie Centra Informacyjne), gdzie skorzystać można ze specjalnego oprogramowania, baz danych i sprzętu (iPady, MacBooki, drukarki i skanery 3D, czytniki Kindle).

Biblioteka otwarta jest od poniedziałku do piątku w godzinach 8.15-19.45, a w soboty od 9.00 do 13.00. W ciągu roku odwiedza ją około 150 000 użytkowników.

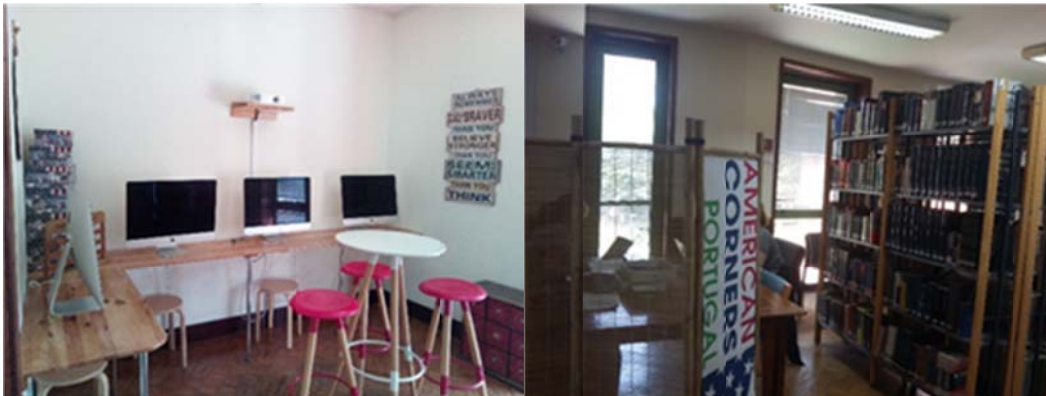

Zdj. 5, 6. Biblioteka Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu w Porto. Fot. A. Więk.

Obecnie zbiory Biblioteki Wydziału Humanistycznego obejmują około 360 000 pozycji, w tym zbiór ogólny monografii (około 150 000 woluminów), którym odpowiada 100 000 tytułów publikacji o tematyce obejmującej dziedzinę stanowiącą przedmiot nauczania i badań prowadzonych na Wydziale oraz około 30 000 woluminów periodyków, którym odpowiada 4000 zarejestrowanych tytułów czasopism oraz kolekcje specjalne, takie jak:

- Zbiór Dokumentacyjny - składa się z 2400 tytułów dokumentów na różnych nośnikach - płytach CD, kasetach, slajdach, mikrofilmach i mikrokartach, dyskietkach, przezroczach oraz pocztówkach i fotografiach;
- Zbiór Dysertacji Akademickich - znajdująca się w Bibliotece Centralnej kolekcja prac doktorskich, magisterskich i licencjackich oraz prac posiadających potencjał naukowy lub pedagogiczny. Składa się przede wszystkim z prac broniących na Wydziale, ale zawiera również znaczny zbiór dysertacji zaprezentowanych na innych uniwersytetach portugalskich;
- Zbiór Wydawnictw dla Niewidomych;
- Biblioteka Dawnego Wydziału Nauk Humanistycznych - składająca się z 2060 tytułów pochodzących głównie z XIX oraz początków XX w., w sposób wyjątkowo przejrzysty ilustruje program nauczania uniwersyteckiego na początku ubiegłego stulecia.

Zbiory biblioteki obejmują również prywatne kolekcje wybitnych uczonych, takich jak: Carlos Alberto Ferreira de Almeida, Pedro Veiga, Henrique David, Silas Cerqueira. Wydzielone są też kilkutyśne kolekcje poświęcone kulturze i historii wybranych narodowości.

Zdj. 7, 8. Biblioteka Wydziału Humanistycznego - American Corners. Fot. A. Więk.

Rekordy bibliograficzne zbiorów Biblioteki dostępne są w katalogu centralnym Uniwersytetu w Porto (system Aleph). Biblioteka oferuje także dostęp do e-czasopism, e-booków, baz danych oraz zbiorów cyfrowych. Do wypożyczenia dostępne są też laptopy.

Archiwum prowadzone przez wydziałowy System Dokumentacyjno-Informacyjny - Catálogo do Arquivo Central (<http://catac.letras.up.pt/>) składa się ze zbioru dokumentów Wydziału o charakterze administracyjnym i historycznym, stanowiących bezpośredni rezultat pracy polegającej na klasyfikacji, gromadzeniu, wyborze, obróbce i rozpowszechnianiu. Jego zadania to m.in. promocja i utrzymywanie współpracy z Archiwum Uniwersytetu w Porto w celu zagwarantowania stosowania kryteriów standaryzacji w obróbce dokumentacji archiwalnej oraz promocja działań mających na celu rozpowszechnianie kultury poprzez wystawy, seminaria, kolokwia, konferencje.

Do zadań Działu Publikacji należy m.in.:

- współpraca z koordynatorami publikacji i pracownikami naukowymi Wydziału w procesie publikacji prac oraz wsparcie procedur z tą pracą związanych;
- przypisywanie DOI (Digital Object Identifier) do edycji cyfrowych prac naukowych pracowników Wydziału oraz ich rejestracja w bazie danych CrossRef;
- zarządzanie zasobami publikacji Wydziału w szczególności dotyczące kontroli nakładu i rozpowszechniania nowych tytułów oraz dystrybucji, promocji i sprzedaży;
- aktywna współpraca z koordynatorami czasopism Wydziału w zakresie wdrażania kryteriów wymaganych do przesyłania publikacji do baz danych oraz rejestrowanie i indeksowanie czasopism w międzynarodowych bazach danych;
- aktywne uczestnictwo, z formalnego i technicznego punktu widzenia, w przygotowywaniu publikacji w formacie cyfrowym oraz ich edycja przy użyciu istniejących platform (Biblioteka Cyfrowa oraz OJS).

Koordynowana przez Dział Publikacji Biblioteka Cyfrowa Wydziału - Biblioteca Digital da FLUP (<http://ler.letras.up.pt/site/geral.aspx?id=3&tit=Pesquisa>) jest usługą Biblioteki Centralnej, której głównym celem jest udostępnianie w formie cyfrowej publikacji Wydziału Literatury Uniwersytetu w Porto. Obecnie znajduje się w niej około 20 000 pozycji.

W ramach swojej działalności Biblioteka oferuje także usługi dodatkowe dla użytkowników, jak m.in.:

- wypożyczalnia międzybiblioteczna - działa od 1988 r., od 2005 r. w module systemu Aleph, pobiera opłatę za każdą pracę, która na wniosek czytelnika zostanie wypożyczona z innych bibliotek;
- usługi dla studentów niepełnosprawnych - udostępnianie dokumentów głosowych oraz dokumentów pisanych alfabetem Braille'a, nabytych lub tworzonych przez wydziałowe Biuro ds. Pomocy Niewidomym.

Prowadzone są również szkolenia z zakresu *information literacy*, pomoc przy publikacji prac naukowych i korzystaniu z baz danych oraz źródeł.

Poza bibliotekami uniwersyteckimi autorki odwiedziły też biblioteki miejskie mieszczące się w Porto.

Miejska Biblioteka Publiczna w Porto (Biblioteca Pública Municipal do Porto) powstała w 1833 r. z dekretu cesarza Dom Pedro I jako Biblioteka Królewska, a od 1842 r. zajmuje obecną siedzibę, XVIII-wieczny dawny Klasztor Santo António da Cidade. Tworzenie księgozbioru zostało zainicjowane przez księgi pochodzące z dawnych bibliotek klasztorów i instytucji religijnych diecezji, a następnie uzupełniane przez kolekcje prywatnych darczyńców. Do 1842 r. zbiory wynosiły około 50 000 woluminów. W tym czasie zaczęły pojawiać się pierwsze drukowane katalogi biblioteki. W 1876 r. przez króla Luisa I została przemianowana na bibliotekę publiczną.

Zdj. 9, 10. Miejska Biblioteka Publiczna w Porto. Fot. A. Więk.

Od momentu powstania jest biblioteką dziedzictwa narodowego otrzymującą egzemplarz obowiązkowy publikacji z terytorium Portugalii.

Obecnie biblioteka posiada następujące oddziały:

- Oddział dla Dzieci (około 7000 woluminów);
- Oddział Informacji Bibliograficznej;
- Czytelnia z wolnym dostępem do zbiorów;
- Czytelnia Zbiorów Specjalnych (rękopisy, stare druki, kartografia, ikonografia);
- Czytelnia Zbiorów Audio - audiobooki dla osób niewidomych i niedowidzących.

W Bibliotece znajduje się Audytorium (z 60 miejscami), gdzie organizowane są m.in. prezentacje książek, konferencje, akcje szkoleniowe, sesje czytelnicze.

Zdj. 11, 12. Miejska Biblioteka Publiczna w Porto - wnętrza. Fot. A. Więk.

Miejska Biblioteka im. Almeidy Garrett w Porto (Biblioteca Municipal Almeida Garrett) została otwarta w 2001 r. jako druga biblioteka publiczna w mieście. Powstała w ramach przyznania Porto tytułu Europejskiej Stolicy Kultury, zyskując atrakcyjne usytuowanie w Ogrodach Kryształowego Pałacu.

Zbiory biblioteki wynoszą około 50 000 monografii, 7600 dokumentów multimedialnych i 700 tytułów wydawnictw periodycznych. Zarejestrowanych jest w niej ponad 1 300 000 użytkowników. W 2010 r. Biblioteka została włączona do UNESCO Network of Associated Libraries.

Zdj. 13. Biblioteka im. Almeidy Garrett w Porto - czytelnia. Fot. A. Więk.

W odróżnieniu od swojej poprzedniczki zlokalizowanej w zabytkowym budynku, biblioteka ta proponuje użytkownikom zupełnie inną - nowoczesnie zaprojektowaną przestrzeń otwartą i różnorodną jej wykorzystanie. Zajmuje dwa piętra i podzielona jest na trzy oddziały: Oddział dla Dzieci i Młodzieży, Czytelnię Główną oraz Oddział Multimedialny z wolnym dostępem do zbiorów. Miejski wydział kultury nakazał architektom stworzenie „biblioteki dla tych, którzy nie mają książek, miejsca gdzie można spokojnie poczytać, łatwo dostępnej, otwartej przestrzeni publicznej”, dlatego przestrzeń jest otwarta, ale z wieloma wydzielonymi „zakątkami” - dla różnych grup użytkowników, ale też ze względu na specyfikę zbiorów (czytelnia multimedialna, czytelnia internetowa). Biblioteka udostępnia samoobsługowe ksera, skanery i drukarki, stanowiska komputerowe, słuchanie muzyki na nośnikach winylowych i CD, oglądanie filmów na DVD i VHS, wi-fi.

Zdj. 14. Bibliobus Miejskiej Biblioteki im. Almeidy Garrett w Porto. Fot. A. Więk.

Poza częścią biblioteczną w budynku mieści się sala wystawowa, gdzie organizowane są cykliczne wystawy fotografii oraz audytorium (z 200 miejscami) dysponujące sprzętem do ćwiczeń dźwiękowych, projekcji i oświetlenia. Odbywa się tam wiele zajęć inicjowanych przez różne instytucje kulturalne, od festiwali teatralnych i seriali filmowych po wykłady, prezentacje książek, sesje poezji, pokazy muzyczne, konferencje i spotkania. Biblioteka dysponuje bibliobusami (port. *bibliocarro*) do mobilnej obsługi użytkowników oraz promowania czytelnictwa na terenie miasta. W ciągu roku szkolnego wykorzystywane są także do obsługi miejskich szkół podstawowych, nieposiadających własnych bibliotek.

Staż erasmusowy w Porto okazał się cennym doświadczeniem zarówno zawodowym, jak i kulturowym, na co wpłynęły także otwartość oraz profesjonalizm przedstawicieli instytucji partnerskiej.

Bibliografia:

- [1] *Biblioteca da Faculdade de Letras da Universidade do Porto* [online], 2018 [dostęp: 2018-05-10]. Dostępny w World Wide Web: http://sdi.letras.up.pt/default.aspx?pg=biblioteca_central.ascx&m=8.
- [2] *Biblioteca Pública Municipal do Porto* [online], 2018 [dostęp: 2018-05-10]. Dostępny w World Wide Web: <http://visitasvirtuais.cm-porto.pt/bpmp.php>.
- [3] *Bibliotecas Municipais do Porto* [online], 2018 [dostęp: 2018-05-10]. Dostępny w World Wide Web: <http://bmp.cm-porto.pt/bibliotecas>.
- [4] *Bibliotecas, Repositórios e Arquivos* [online], 2018 [dostęp: 2018-05-10]. Dostępny w World Wide Web: https://sigarra.up.pt/reitoria/pt/web_base.gera_pagina?p_pagina=1020106.
- [5] *Porto i okolice*, oprac. zbiorowe, Bielsko-Biała 2017.
- [6] *Serviço de Documentação e Informação* [online], 2018 [dostęp: 2018-05-10]. Dostępny w World Wide Web: http://sdi.letras.up.pt/default.aspx?pg=biblioteca_central.ascx&m=8.
- [7] *University of Porto* [online], 2018 [dostęp: 2018-05-10]. Dostępny w World Wide Web: https://sigarra.up.pt/up/en/web_base.gera_pagina?p_pagina=universidade.

Informacja o autorach:

mgr Barbara Mleko - pracownik Oddziału Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie; tel. 12 662 63 73; e-mail: barbara.mleko@libpost.up.krakow.pl.

mgr Aleksandra Więk - pracownik Oddziału Udostępniania Zbiorów Biblioteki Głównej Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie; tel. 12 662 63 73; e-mail: aleksandra.wiek@libpost.up.krakow.pl.